

تأکید آیت‌الله جوادی‌آملی بر جدایی فقه از عرفان و فلسفه

آیت‌الله جوادی‌آملی دقت‌های فلسفی و عرفانی را اساساً در فقه وارد نمی‌داند؛ برخی از فقها که صبغه عرفانی دارند، بحث شهادت به صدیقه طاهره(س) در اذان را طرح کردند که ایشان به شدت این مسئله را رد کرده‌اند.

آیت‌الله جوادی‌آملی دقت‌های فلسفی و عرفانی را اساساً در فقه وارد نمی‌داند؛ برخی از فقها که صبغه عرفانی دارند، بحث شهادت به صدیقه طاهره(س) در اذان را طرح کردند که ایشان به شدت این مسئله را رد کرده‌اند. حجت‌الاسلام سیدکمال‌الدین عمادی، عضو هیئت علمی گروه فقه مؤسسه اِسرأ در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، در خصوص ورود آثار علامه جوادی‌آملی به دانشگاه‌ها گفت: به منظور ترویج آثار علامه جوادی‌آملی در فضای علمی کشور، کنگره‌ها و همایش‌ها و فراخوان‌های مقاله نویسی در دانشگاه‌ها برگزار شده است، اما به نظر می‌رسد که آشنایی لازم به آن شایستگی‌ای که برای آثار آیت‌الله جوادی‌آملی لازم است، خیلی محقق نشده و تمام عرصه‌ها و دیدگاه‌های ایشان شناخته نشده است.

وی در خصوص وجه تمایز فقه علامه جوادی‌آملی با دیگر فقها، تصریح کرد: فقه علامه با فقه دیگر فقها از نظر روش تفاوتی ندارد و همان فقه جواهری است که حضرت امام خمینی(ره) فرموده‌اند؛ یعنی همانی است که فقهای معاصر به آن مشغول هستند. اما در طرح برخی از مباحث و شیوه‌های بحث، روش ایشان متفاوت است.

بیان تمثیلی آیت‌الله جوادی‌آملی در بیان مسائل

وی با بیان این‌که روش علامه همان روش مرحوم ملاهادی سبزواری است، خاطرنشان کرد: ایشان در بیان برخی از موضوعات، مخصوصاً در فلسفه و عرصه‌های معرفتی بیان تمثیلی‌ای شبیه به زبان مولوی دارند و با تبیین بسیار زیبا، موضوعات و مطالب بسیار غامض را بیان می‌کنند.

این عضو هیئت علمی مؤسسه اِسرأ با بیان این‌که نکات فقهی بدیع در آثار ایشان زیاد است، به ذکر چند نمونه از آن‌ها اشاره کرد و گفت: از نکات بدیع آثار ایشان بحث نقش ولایت در حکومت است و دیگری بحث رویت هلال ماه است که خصوصاً در ماه ذی‌الحجه، برای به جا آوردن اعمال حج بسیار با اهمیت است. در این مورد که آیا اگر حاکم اعلام اول ماه قمری را نماید، حکم صادق است یا نه، بحث کرده‌اند. این بحث یکی از زیر شاخه‌های مباحث فقهی است که در ذیل بحث ولایت فقیه مطرح می‌شود و با وجود این‌که اولین بار امام این بحث را مطرح کرده‌اند، اما آیت‌الله جوادی‌آملی در این زمینه نکات جدیدتری را مطرح کرده‌اند.

فقه حکومتی در آثار علامه

وی افزود: مسئله رابطه بین حکمت و احکام فقهی در جامعه در نگاه آیت‌الله جوادی‌آملی بحث مهمی است و ایشان در این زمینه اشارات زیادی دارند، ولی به اذعان خود ایشان، این بحث باید توسط صاحب‌نظران دنبال شود. برخی از صاحب‌نظران حوزه در این رابطه بابی را تحت عنوان فقه حکومتی باز کرده‌اند که در صورتی که این مجموعه کامل و منتشر شود، در عرصه فقه سیاسی اثر بزرگ و عمیقی دارد.

وی با اشاره به این‌که قبلاً هم این بحث فقه حکومتی از طرف آیت‌الله جوادی‌آملی مطرح شده بود، گفت: برخی از صاحب‌نظران در گفت‌وگو با ایشان به این مسئله پرداختند که ضبط و نشر این اندیشه‌ها فصل نوینی در اندیشه سیاسی فقه حکومتی ایجاد می‌کند. ایشان به تبع اساتید خود یعنی مرحوم محقق داماد و امام خمینی(ره) عمل کرده‌اند.

لزوم جدایی فقه از فلسفه و عرفان

عمادی با تأکید بر این‌که روش اجتهادی ایشان همان روش فقه جواهری است، منتها برخی از موضوعاتی که مورد اختلاف واقع شده، دوباره احیا شده و این احیای مسئله، خود به خود تأثیر خود را می‌گذارد و باعث تغییر اساسی در برخی از فتواها می‌شود، گفت: با وجود این‌که علامه جوادی‌آملی فیلسوف است، اما فقه ایشان مبرای از فلسفه و عرفان است و دقت‌های فلسفی را اساساً در فقه وارد نمی‌داند و بین محورهای بحث این دو موضوع علمی تفاوت قائل می‌شوند. برخی از فقها با وجود این‌که فیلسوف نبودند، دقت فلسفی در فقه کرده‌اند که این مسئله مورد نقد علامه واقع شده است. ایشان به شدت نگاه فلسفی به

فقه را رد می‌کند و گفته‌اند که عرصه فقه‌ای با عرصه فلسفه و به طریق اولی عرفانی فرق دارد. عرفان و فلسفه باید در حوزه عمل و شهود فرد باشد و در این حوزه علمی وارد نشود.

وی در آخر با بیان این‌که من تا به حال ندیدم که نظرات عرفانی علامه جوادی‌آملی باعث تغییر رأی فقهی بشود، گفت: برخی از علما که صبغه عرفانی دارند، بحث شهادت به صدیقه طاهره در اذان را مطرح کرده‌اند که با رایج شدن این نظر، موجی از نظرات متناقض هم بلند شد. ایشان شدیداً با این نظر مخالفت کردند و گفتند این ممکن است بر اساس یک مشاهده عرفانی صورت گرفته باشد، ولی این بحث نمی‌تواند وارد عرصه فقه‌ای بشود.